

Motion till riksdagen 2021/22:343

av **Amineh Kakabaveh (-)**

Ekonomisk rättvisa på bostadsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med ett uppdrag i enlighet med vad som framförs i denna motion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt inrätta ett statligt byggbolag och en statlig allmännytta och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat investeringsstöd för hyresrätter som på lika ekonomiska villkor ska omfatta även större lägenheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta fram förslag om att samtliga kommuner ska bygga hyresrätter efter behov och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i väntan på resultat och politisk behandling av utredningsarbetet införa ett generellt hyresstopp och även ett generellt prisstopp på bostadsrätter och villor och tillkännager detta för regeringen.

Totalrenovering av den svenska bostadspolitik

Den svenska bostadsmarknaden befinner sig i djup kris och den sociala bostadspolitik är blott ett stolt minne. Detta har t.o.m. Leilani Farha, FN:s förra speciella rapportör om rätten till adekvata bostäder, konstaterat, bl.a. i filmen Push.

Valfrihet finns idag bara för de med höga inkomster och som har råd att köpa en bostadsrätt eller villa eller betala en skyhögt hyra i nyproduktion i ett attraktivt område.

Den som köper en bostadsrätt eller villa i rätt tid och på rätt plats kan till och med räkna med att tjäna rejält med pengar genom att bara bo.

Alltfler utan de ekonomiska förutsättningarna hamnar i bostadsmarknadens skumrask med en förödande trångboddhet, segregation och ofta svarta pengar. Ofta är det invandrade barn och unga samt kvinnor som betalar priset för detta.

Bostadsmarknaden visar att Sverige utvecklas mot ett alltmer orättvist samhälle där skillnader och motsättningar mellan de rika och de fattiga växer.

Det går att bygga bort bostadsbristen och segregationen och se till att alla människor har ett bra hem om den politiska viljan finns. De orättvisa räntebidragen på 30 miljarder jämfört med det lilla investeringsstödet på 3 miljarder är dock ett exempel på motsatsen.

Det krävs en genomgripande totalrenovering av den svenska bostadspolitik där staten tar ett stort ansvar för finansiering, nyproduktion och förvaltning inom ramen för utjämnande hyror och ett utvecklat hyresgästinflytande.

Jag föreslår därför att en parlamentarisk utredning tillsätts med ett uppdrag som omfattar bl.a. följande:

- Staten ska ta ett större ekonomiskt ansvar.
- Förändra och utöka investeringsstödet genom att staten står som garant för en del av lånen.

Staten har möjlighet att ta förmånliga lån och genom att stå som garant minskar risken för byggarna. Detta vill jag att riksdagen ska tillkännage för regeringen.

För att få de förmånliga lånen ska ett hyrestak sättas som anger hyran per kvadratmeter. Detta vill jag att riksdagen ska tillkänna ge för regeringen. Systemet ska utformas så att hyrestaket är på den nivå att lägenheterna kan efterfrågas av människor med låga inkomster.

Inrätta ett statligt byggbolag

Byggekostnaderna är orimligt höga i Sverige. En orsak till detta är att ett fåtal större bolag dominerar marknaden och kan, speciellt i en högkonjunktur, pressa upp priserna. Ett statligt byggbolag skulle bidra till en sundare konkurrens och till att hålla priserna på byggandet nere även i en högkonjunktur. Detta vill jag att riksdagen ska tillkännage för regeringen.

Alla kommuner måste bygga

Nu finns en stor snedfördelning när det gäller kommunernas byggande av hyresrätter. En del kommuner tar ett stort ansvar medan andra inte bygger alls eller enbart bygger småhus eller bostadsrätter. Detta bidrar till den ökande segregationen, speciellt i stadsområdena och gör att en del kommuner i princip ”väljer” sina invånare och undviker att ta ett socialt ansvar. Detta är inte acceptabelt. Det kommunala självstyret är viktigt men när en del kommuner vägrar att bygga för människor med olika inkomster måste åtgärder vidtas. Detta vill jag att riksdagen ska tillkännage för regeringen.

Ett system där kommuner som inte bygger hyresrätter drabbas av vite medan kommuner som bygger hyresrätter ska erhålla en statlig byggbonus. Detta vill jag att riksdagen ska tillkänna ge för regeringen.

Statlig hyresgaranti

I dag väljer många hyresvärdar bort hyresgäster antingen för att de har skulder eller för låga inkomster. Privata bostadsbolag har ofta orimligt höga krav på sina blivande hyresgäster när det gäller inkomster. Detta trots att många har möjligheter att klara av hyran. Många fler skulle ha möjligheter att få ett förstahandskontrakt om någon form av hyresgaranti fanns. Ett förslag om hur en sådan garanti kan utformas av utredningen. Detta vill jag att riksdagen ska tillkännage för regeringen.

Alla ska kunna bo kvar vid en renovering

Idag blir det tyvärr allt vanligare att riskkapitalbolag köper upp stora bostadsbestånd i storstädernas förorter, renoverar och höjer sedan hyrorna med ibland upp till 50 procent. Det behövs ett kraftfullt inflytande för hyresgästerna vid renoveringar men också en lagstiftning som reglerar hur stora höjningar som är rimliga efter en renovering. Ett sådant lagförslag bör utarbetas och kunna vara på plats snarast.

I väntan på resultat och politisk behandling av utredningsarbetet föreslår jag att ett generellt hyresstopp införs och även ett generellt prisstopp på bostadsrätter och villor.

Detta vill jag att riksdagen ska tillkännage för regeringen.

Amineh Kakabaveh, oberoende socialistisk riksdagsledamot

Amineh Kakabaveh (-)